

ስለኢንዱስትሪ ኬሚካሎች ምዝገባና አስተዳደር የወጣ አዋጅ

ሀገራችን ከግብርና ወደ ኢንዱስትሪ መር ኢኮኖሚ በሽግግር ሂደት ላይ በመሆን ከውጪ ሀገር የሚገቡ ወይም በሀገር ውስጥ የሚመረቱ የኢንዱስትሪ ኬሚካሎች መጠን እያደገ በመምጣቱ፤

የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችን ወደ ሀገር ውስጥ በማስገባት፣ በማጓጓዝ፣ በማከማቸት፣ በማምረትና በመጠቀም ሂደት ከአያያዝ ጉድለት በሰው፣ በእንስሳት ጤና እና በአካባቢ ደህንነት ላይ ሊከሰቱ የሚችሉ ጉዳዮችን ለመከላከል እና ለመቆጣጠር የሚያስችል ሥርዓት መዘርጋት በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግስት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጧል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የኢንዱስትሪ ኬሚካሎች ምዝገባና አስተዳደር አዋጅ ቁጥር -----/2009” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1/ “የኢንዱስትሪ ኬሚካል” ማለት ለኢንዱስትሪ አገልግሎት ጥቅም ላይ የሚውል ማንኛውም ኬሚካል ሲሆን የመድሃኒት እና የህክምና፣ የምግብና የምግብ ነክ፣ የግብርና፣ የኬሚካል ጦር መሳሪያዎች እና የጨረር አመንጨጫ ኬሚካሎችን አይጨምርም፤

2/ “አካባቢ” ማለት በመሬት፣ በአካባቢ አየር፣ በአየር ሁኔታ እና በአየር ንብረት፣ በውሃ፣ በህያዋን፣ በድምጽ፣ በሽታ፣ በጣዕም፣ በማህበራዊ ጉዳዮች እና በሥነ ወብት ሳይወሰን፣ በተፈጥሮአዊ ሁኔታዎች ወይም በሰው አማካኝነት ተለውጠው የሚገኙ ነገሮች በሙሉ ያሉበት ቦታ፣ እንዲሁም መጠናቸው ወይም ሁኔታቸው ወይም ደግሞ የሰው ወይም የሌሎች ህያዋን በጎ ሁኔታን የሚነኩ መስተጋብሮቻቸው ድምር ነው፤

- 3/ “አግባብነት ያለው አካል” ማለት የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችን ለመመዘገብ ወይም ለማስተዳደር በዚህ አዋጅ እና አግባብነት ባላቸው ሌሎች ሕጎች ሥልጣን የተሰጠው አካል ነው፤
- 4/ “የምዝገባ ቁጥር” የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችን በዓይነታቸው ለመለየትና ጥቅም ላይ ለማዋል የሚሰጥ ቁጥር ነው፤
- 5/ “ዳግም ማሸግ” ማለት የኢንዱስትሪ ኬሚካልን ለቀጣይ ሽያጭ እንዲመች ለማድረግ ከአንድ የንግድ እሽግ ወደ ሌላ አብዛኛውን ጊዜ አነስ ወዳለ እሽግ የሚገለበጥበትና እንደገና የሚታሸግበት አሰራር ነው፤
- 6/ “ጥቅም ላይ ሊውል የማይችል ኬሚካል” ማለት የኢንዱስትሪ ኬሚካል ሆኖ፤
 - ሀ) በስቶክሆልም ወይም በሮተርዳም ስምምነት መሠረት ከአካባቢና ከጤና አንጻር ጥቅም ላይ እንዳይውል የታገደ ወይም
 - ለ) የአገልግሎት ጊዜው ያበቃ ወይም
 - ሐ) በአያያዝ ጉድለት የተነሳ የተበላሸ በመሆኑ ምክንያት ጥቅም ላይ ሊውል የማይችል ነው፤
- 7/ “በግንዛቤ ላይ የተመሠረተ ቅድመ ይሁንታ አሰራር” ማለት በሮተርዳም ስምምነት ውስጥ በዓለም አቀፍ የንግድ ልውውጥ የተወሰኑ አደገኛ የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችና ፀረ-ተባዮች በተመለከተ ባስቀመጠው መሠረት የታገዱ ወይም በጥብቅ ገደብ የተጣለባቸው ኬሚካሎችና በጣም አደገኛ የሆኑ የኢንዱስትሪ ኬሚካሎች ልውውጥና አያያዝ የማሳወቅ አሰራር ነው፤
- 8/ “ገደብ የተጣለበት ኬሚካል” ማለት በስቶክሆልም ወይም በሮተርዳም ስምምነት መሠረት ከአካባቢና ከጤና አንጻር ጥብቅ የአጠቃቀም ገደብ የተጣለባቸው እና በግንዛቤ ላይ የተመሠረተ ቅድመ ይሁንታ አሰራር የሚጠይቁ ኬሚካሎች ናቸው፤
- 9/ “የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት” ማለት በሮተርዳም ስምምነት እና ሚኒስቴር መስሪያ ቤቱ በሚያወጣው መመሪያ ጥብቅ የአጠቃቀም ገደብ የተጣለባቸውን የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችን ለማምረት፣ ወደ ሀገር ውስጥ ለማስገባትና ለመጠቀም የሚያስፈልጉ መስፈርቶችን ያሟላ መሆኑን በማረጋገጥ ከሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ካለው አካል የሚሰጥ የምስክር ወረቀት ነው፤
- 10/ “የሮተርዳም ስምምነት” ማለት በተወሰኑ አደገኛ ኬሚካሎችና ፀረ-ተባዮች የዓለም አቀፍ ንግድን አስመልክቶ በግንዛቤ ላይ የተመሠረተ ቅድመ ይሁንታ አሰራር ሥርዓት እንዲተገበር በአዋጅ ቁጥር 278/1994 የፀደቀ ዓለም ዓቀፍ ስምምነት ነው፤
- 11/ “ስቶክሆልም ስምምነት” ማለት ለረዥም ጊዜ ሳይመክኑ የሚቆዩ ከካርቦን የተሰሩ በካዮችን በሚመለከት በአዋጅ ቁጥር 279/1994 የፀደቀ ዓለም ዓቀፍ ስምምነት ነው፤

- 12/ “መለያ” ማለት የተፃፈ፣ የታተመ ወይም በምስል የተቀረፀና በኢንዱስትሪ ኬሚካል ቀጥተኛ መያዣና በቀጥተኛ መያዣያዎች ውጫዊ መያዣ ወይም መጠቅለያ ላይ የተደረገ ወይም ከዚህ ጋር የተያያዘ መግለጫ ነው።
- 13/ “ሚኒስቴር” ወይም “ሚኒስትር” ማለት እንደየቅደም ተከተሉ የአካባቢ፣ የደንና የአየር ንብረት ለውጥ ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር ነው።
- 14/ “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው።
- 15/ ማንኛውም በወንድ ጾታ የተገለጸው አነጋገር ሴትን ያካትታል።

3. የአዋጅ ተፈጻሚነት

ይህ አዋጅ የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችን በሚያመርት፣ ወደ ሀገር ውስጥ በሚያስገባ፣ ወደ ውጭ ሀገር በሚልክ፣ በሚያንጉዝ፣ በሚያከማች፣ በሚያከፋፍል፣ በሚሸጥና በሚጠቀም ማንኛውም ሰው ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

4. የአዋጅ ዓላማ

ይህ አዋጅ የሚከተሉት ዓላማዎች ይኖሩታል።

- 1/ የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችን ለመመዘገብና ለማስተዳደር የሚያስችል ሀገራዊ ሥርዓት መዘረጋት፤ እና
- 2/ የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችን ወደ ሀገር ውስጥ በማስገባት፣ በማንገዝ፣ በማከማቸት፣ በማምረት እና በመጠቀም ሂደት በአያያዝ ጉድለት በሰው፣ በእንስሳት ጤና እና በአካባቢ ደህንነት ላይ ሊከሰቱ የሚችሉ ጉዳዮችን መከላከልና መቆጣጠር።

ክፍል ሁለት

የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት እና ምዝገባ

5. የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት

በሮተርዳም ስምምነት እና ሚኒስቴር መስሪያ ቤቱ በሚያወጣው መመሪያ ጥብቅ የአጠቃቀም ገደብ የተጣለባቸውን የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችን ወደ ሀገር ውስጥ በማስገባት፣ ወደ ውጪ በመላክ እንዲሁም በማከፋፈል ሥራ ለመስማራት የሚፈልግ ማንኛውም ሰው ከሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ካለው አካል በቅድሚያ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ማግኘት አለበት።

6. የኢንዱስትሪ ኬሚካል ምዝገባ እና መዝገብ ስለማቋቋም

- 1/ ሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ያለው አካል በሀገር ውስጥ የሚመረቱና ከውጭ ወደ ሀገር ውስጥ የሚገቡ የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችን ዝርዝር እና መረጃ የያዘ መዝገብ ያቋቁማል።
- 2/ ማንኛውም ሰው አግባብ ባለው አካል ያልተመዘገበ የኢንዱስትሪ ኬሚካልን ማምረት፣ ወደ ሀገር ውስጥ ማስገባት፣ ማሸግ፣ መሸጥ፣ ማከፋፈል፣ ማከማቸት ወይም መጠቀም አይችልም።

ክፍል ሦስት

መረጃ አያያዝ እና የሪፖርት አቀራረብ

7. መረጃ አያያዝ

- 1/ ማንኛውም የኢንዱስትሪ ኬሚካል የሚያመርት፣ የሚያስመጣ፣ የሚልክ ወይም የሚጠቀም ሰው የሚከተሉትን መረጃዎች መያዝ አለበት፡
 - ሀ) ያመረተውን፣ ወደ ውጭ የላከውን፣ ወደ ሀገር ውስጥ ያስገባውን ወይም የተጠቀመውን የኢንዱስትሪ ኬሚካል ዓይነትና መጠን፣
 - ለ) በሀገር ውስጥ ገበያ የተሸጠውን እና የተከፋፈለውን የኢንዱስትሪ ኬሚካል ዓይነትና መጠን፣
 - ሐ) በአያያዝ ጉድለት የተበላሹ ወይም የመጠቀሚያ ጊዜ ያለፈባቸውን የኢንዱስትሪ ኬሚካሎች ዓይነትና መጠን እና
 - መ) የኢንዱስትሪ ኬሚካሎቹ የተመረቱበት ሀገር፣ ያመረተው ድርጅት ስምና አድራሻ።
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ላይ የተመለከቱት መረጃዎች ቢያንስ ለአምስት ዓመታት ተይዘው መቆየት አለባቸው።

8. ሪፖርት አቀራረብ

- 1/ ማንኛውም የኢንዱስትሪ ኬሚካል አምራች፣ አስመጪ፣ ላኪ፣ አከፋፋይ ወይም ተጠቃሚ ያስመጣውን፣ የላከውን፣ ያመረተውን፣ ያከፋፈለውን፣ የተጠቀመውን ወይም ወደ ሦስተኛ ወገን ያስተላለፈውን የኬሚካል ዓይነትና መጠን በየዓመቱ ለሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ላለው አካል ሪፖርት ማድረግ አለበት።

- 2/ ማንኛውም ሰው ያመርተውን ወይም ያስመጣውን የኢንዱስትሪ ኬሚካል ለሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ላለው አካል ሪፖርት ሳያደርግ የኢንዱስትሪ ኬሚካል ንግድ ማከናወን አይችልም።
- 3/ ማንኛውም የኢንዱስትሪ ኬሚካል አምራች፣ አስመጪ፣ ላኪ፣ አከፋፋይ ወይም ተጠቃሚ የኢንዱስትሪ ኬሚካሎች የመጠቀሚያ ጊዜ ከማለፍ ከአንድ ዓመት በፊት ሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ላለው አካል ማሳወቅ አለበት።
- 4/ ማንኛውም የኢንዱስትሪ ኬሚካል አምራች፣ አስመጪ፣ ላኪ፣ አከፋፋይ ወይም ተጠቃሚ በይዘታው የሚገኙ የኢንዱስትሪ ኬሚካሎች ከፈቃዱ ወጪ በሆኑ ሁኔታዎች ወደ ሶስተኛ ወገን የተላለፉ ከሆነ በ48 ሰዓት ውስጥ ለሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ላለው አካል ማሳወቅ አለበት።

ክፍል አራት

የኢንዱስትሪ ኬሚካሎች ወደ ሀገር ውስጥ ማስገባት፣ ማሸግ፣ መለያ መስጠት፣ ማንገዝና ማከመቻት

9. ወደ ሀገር ውስጥ ማስገባት

- 1/ የመጠቀሚያ ጊዜያቸው ከ18 ወር በታች የሆኑ የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችን ወደ ሀገር ውስጥ ማስገባት የተከለከለ ነው።
- 2/ ማንኛውም ሰው በአካባቢና በሰው ጤና ላይ ሊደርስ የሚችለውን ጉዳት ለመገምገም የሚያስችል የኬሚካል ባህሪ እና የንጥረ ነገር ይዘት መረጃ በተጠየቀ ጊዜ ለሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ላለው አካል ማቅረብ ይኖርበታል።
- 3/ ሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ያለው አካል ልዩ ፈቃድ በመስጠት የመጠቀሚያ ጊዜያቸው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ከተጠቀሰው ጊዜ በታች የሆኑ የኢንዱስትሪ ኬሚካሎች እንዲገቡ ሊፈቅድ ይችላል።

10. ማሸግና መለያ መስጠት

- 1/ የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችን ወደ ሀገር ውስጥ የሚያስገባ፣ የሚያመርት፣ የሚያከማች ወይም የሚያንገዝ ማንኛውም ሰው፣
 - ሀ) የኬሚካሉ ምዝገባ ቁጥር፣ መጠሪያ ስም፣ መጠን እና የአገልግሎት ዓይነት፣
 - ለ) ኬሚካሉ የተመረተበት እና የአገልግሎት ማብቂያ ጊዜ፣
 - ሐ) የኬሚካሉ ባህሪ እና የንጥረ ነገር ይዘት የሚያሳይ መረጃ እና

መ) ኬሚካሉ የተመረተበት ሀገር፣ የአምራቹ ድርጅት ስም እና አድራሻ መረጃዎች የተለጠፉ መሆኑን የማረጋገጥ ኃላፊነት አለበት።

2/ ማንኛውም ሰው የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችን ማሸግ ወይም ዳግም ማሸግ የሚችለው መያዣያው፣

ሀ) አደጋ በማያደርስ ሁኔታ ኬሚካሉን ለማከማቸት፣ ለአያያዝ እና ጥቅም ላይ ለማዋል የሚያስችል እና፣

ለ) በግልፅ ጎልቶ የሚታይ በአማርኛ ወይም በእንግሊዝኛ የተዘጋጀ እና በቀላሉ የማይለቅ የመለያ ምልክት ያለው ከሆነ

ብቻ ነው።

11. የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችን ማንጓዝ

የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችን በማንጓዝ ላይ የተሰማራ ማንኛውም ሰው፣

1/ ኬሚካሎች በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 10 ንዑስ አንቀጽ (1) የተገለፁ መረጃዎች የተለጠፈባቸው መሆኑን፣

2/ ለኢንዱስትሪ አገልግሎት የሚውሉ ኬሚካሎችን ከመንገደኞች፣ ከእንስሳት ወይም ከምግብና መድሀኒት ጋር በአንድ ላይ አለመጓጓዣን፣

3/ የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችን ለማንጓዝ የሚጠቀምበት ተሽከርካሪ የድንገተኛ አደጋ መከላከያ መሳሪያዎችን ያሟላ መሆኑን፣ እና

4/ የኢንዱስትሪ ኬሚካሎች በሚጫኑበት እና በሚራገፉበት ጊዜ የአደጋ ሥጋት የማያስከትሉ መሆኑን፣

ማረጋገጥ አለበት።

12. የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችን ማከማቸት

1/ ማንኛውም የኢንዱስትሪ ኬሚካል ማከማቻ፣

ሀ) የሕንፃ ዲዛይኑ፣ ግንባታና አደረጃጀት በሰውና በአካባቢ ላይ አደጋ በማያስከትል መልኩ የተገነባ መሆን አለበት፣

ለ) የተበላሹ ወይም የመጠቀሚያ ጊዜ ያለፈባቸውን የኢንዱስትሪ ኬሚካሎች ተለይተው የሚከማቹበት የተለየ ክፍል የተዘጋጀለት መሆን ይኖርበታል፣

ሐ) የኬሚካሎችን እና የመያዣዎቻቸውን ሁኔታ መደበኛ የሆነ የምልክታ ቁጥጥር ለማድረግ ተደራሽ የሆነ እና በመያዣዎቻቸው ላይ የደረሰን

ጉዳትና ትክክለኛ ያልሆነ መለያን ለማስተካከል የሚያስችል ሥርዓት የተዘረጋለት መሆን ይኖርበታል።

- 2/ የደረቅ ወደቦች እና ኤርፖርቶች ጊዜያዊ የኢንዱስትሪ ኬሚካሎች ማቆያ ወይም ማከማቻ የሚሆን የተለየ ስፍራ ማዘጋጀት አለባቸው።

ክፍል አምስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

13. ቅጣት

ማንኛውም ሰው፣

- 1/ የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎችን በሚቃረን ሁኔታ የኢንዱስትሪ ኬሚካሎች እንቅስቃሴ ላይ የተሳተፈ እንደሆነ፣ ወይም
- 2/ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ከሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ካለው አካል ሳያገኝ የኢንዱስትሪ ኬሚካሎችን ያመረተ፣ ከውጭ ሀገር ያስገባ፣ የተጠቀመ ወይም ያከፋፈለ እንደሆነ፣ ወይም
- 3/ አግባብ ባለው የደረጃ አውጪ አካል የወጣውን የደረጃ መስፈርት የማያሟላ የኢንዱስትሪ ኬሚካል ያመረተ፣ ከውጭ ያስገባ፣ የተጠቀመ ወይም ያከፋፈለ እንደሆነ፣ ወይም
- 4/ በዚህ አዋጅ የተጠቀሱትን መረጃዎች ወይም ሰነዶችን በሚመለከት ሆን ብሎ የሀሰት ማስረጃ ያቀረበ እንደሆነ፣ ወይም
- 5/ የአገልግሎት ጊዜ በማብቃቱ ወይም በመበላሸቱ ምክንያት ጥቅም ላይ የማይውል የኢንዱስትሪ ኬሚካል ለሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ባለው አካል ሪፖርት ያላቀረበ እንደሆነ፣

ከሁለት ዓመት በማያንስ እና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራትና ከ100ሺ ብር በማያንስ እና 500ሺ ብር በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

14. ደንብ እና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

- 1/ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም አስፈላጊ የሆኑ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል።
- 2/ ሚኒስቴሩ ይህን አዋጅን እና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል።

15. የተሻሩ ሕጎች

ይህን አዋጅ የሚቃረን ማናቸውም ሕግ ወይም የአሰራር ልማድ በዚህ አዋጅ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖራቸውም።

16. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባቀን 2009 ዓ.ም

ዶ/ር ሙሉቱ ተሾመ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ፕሬዝዳንት

